

Prædiken til Bededag

Matt. 3, 1-10

Var den sorte skole en succes? Det er svært at påstå, selv om den tid naturligvis også kan fremvise talrige eksempler på at have fostret lysende begavelser: H.C. Ørsted, H.C. Andersen, Kierkegaard og Grundtvig gik alle i den sorte skole. Men gjorde oprør. H.C. Andersen ved at insistere på sin ret til at lade fantasien gå sine egne veje og sin ret til at skrive de grammatiske fejl, der passede ham. Og Grundtvig spurgte forarget på folkets vegne, hvis oplagte talent den sorte skole ganske overså og direkte ødelagde og undertrykte:

Er lyset for de lærde blot
til ret og galt at stove?
Nej, himlen under flere godt,
og lys er himlens gave,
og solen står med bonden op,
slet ikke med de lærde
oplyser bedst fra tå til top,
hvem der er mest på færde.

Og H.C. Andersen skrev om Klods Hans, der var meget mere på færde end hans ældre brødre med al deres ligegyldige lærdom. Og Scherfig skrev om Det forsømte forår under lektor Blommes rædselsregime, hvor ord

som disse fløj igennem klasseværelset: ”Øgleyngel, hvem har bildt jer ind, at I vil kunne bestå nogen som helst eksamen. Den sten her har mere format og hjerne end jer!” Tillempet og med en let omskrivning af Johannes Døberens ord i dagens tekst.

Jamen, stop nu lige, er det nu også retfærdigt over for Johannes Døbereren at henføre ham til den sorte skole? Ja, jeg ved snart ikke, hvad man ellers skulle. Ganske vist er der meget positivt at sige om Johannes Døbereren som en mand, der tager sine egne ord alvorligt og lever i overensstemmelser med det, han siger. Johannes Døbereren var konsekvent, hvilket man ikke kan sige om så mange af os andre, der tit siger ét og gør noget andet.

Det Johannes Døbereren sagde, var, at folk skulle lægge deres liv om. Og det han mente dermed var ikke nogle små justeringer. Nej, det hele skulle vendes rundt. Omvendelse kaldte han det derfor, og det var hans krav til folk. Og skal man prøve at finde ud af, hvad han kan have ment med det, kan man nok få lidt af svaret ved at se på ham selv. For han havde trukket sig tilbage fra verden og levede nu med alle sanser og al opmærksomhed vendt mod Gud. For omvendelsen

handlede om at få sig ret vendt mod Gud, og dertil var der brug for at gøre bod, hvilket vil sige et ærligt og angerfuldt opgør med ens hidtidige liv. Derfor har man også kaldt denne dag i kirkeåret for Bods- og bededag. Der var brug for askese. Hvilket vil sige, at der var brug for at skære ind til benet af, hvad tingene handler om, og fjerne alt det overflødige. Og med klæder af kamelhår og mad som græshopper og vildhonning er der i alt fald ikke megen overflødig luksus tilbage. Ja, ideelt set skulle man trække sig tilbage fra alt andet. Og det var, hvad Johannes Døberen havde gjort. Meget konsekvent. Han levede i ørkenen i stor enkelhed og med store afsavn. Og det han søgte var et inderligt og tæt forhold til Gud. Og alt sammen gav det hans ord en stor autoritet. Selv de høje og lærde herrer fra Jerusalem blev nysgerrige og måtte ud og se ham og høre, hvad han sagde. Og alle kom de, og alle fik de læst og påskrevet. Og selvfølgelig har Johannes Døberen haft ret. Han kunne såmænd have råbt endnu være ting end øgleyngel efter dem. Det nye var faktisk, at han nu råbte det til dem, der havde råbt det til andre. Men ellers var alt ved det gamle.

Johannes Døberen var af den gamle tid. Johannes Døberen var af den gamle skole. Og hvad kom der ud af det? De frugter som omvendelsen kræver? Der er mange eksempler på - både før og efter Johannes Døberen - at der er blevet truet også i religiøs forstand med fallitten ved eksamensbordet. Og Gud har bestemt også været med på holdet. Tænk bare på hans konsekvente vrede over Sodoma og Gomorra. Og tænk på dengang øksen ikke bare lå ved træets rod, men blev

brugt i fuld omfang med syndfloden, der rev alt omkuld i menneskenes verden. Hvad førte det egentlig med sig? Omvendelse og bod? Ja. Gud blev omvendt og sagde: ”Jeg gør det aldrig mere. Jeg vil aldrig igen lade min vrede løbe af med mig”. Og herfra går der en direkte linje til ordene i Hebræerbrevet om den pagt, Gud ville slutte med Israels hus, når de dage måtte komme. Hvilke dage? Ja, de dage der oprandt, da Jesus kom. Nu skulle der slås en streg i sandet. Nu skulle man videre - sammen - Gud og mennesker i forening - ”jeg tilgiver deres uret og husker ikke længere på deres synd!” Og konkret skete der det, at Jesus kom ud til Johannes Døberen og blev døbt af ham. Men Jesus blev ikke ude ved Johannes i ørkenen. Han gik derfra og tog et skridt i en anden retning. Ud i det brogede menneskemylder. Slut var det med det afsondrede liv og askese. Han spiste og drak og sad til bords - nogle gange med de rige og nogle gange med fattige. Og begge dele forargede. Men han var ligeglad og havde det godt i menneskers selskab. For han ville dem det godt. Og derfor sagde han også om den kommende eksamen - altså dommedag: Se det går nok. For Guds kærlighed er større, end din skyld nogensinde kan blive. Du er hans barn. Frygt ikke. Tro kun. Men så tilføjede han også og det er vigtigt: ”Men synd ikke mere”.

Det var alt dette, der fik Luther til at indse, hvad der er nøglen til forståelse af kristendommen i alt fald i luthersk forstand, at det er troen, forstået som tillid og kærlighed til Gud, der frelser et menneske, og ikke alle mulige gode og fromme gerninger. For gode og fromme gerninger gør ikke et menneske

godt og fromt. Nej, det er omvendt: Et godt og fromt menneske gør gode og fromme gerninger.

Omvendelsen sker, når forholdet mellem Gud og mennesker forandrer sig. Gud gjorde sit til, at det skete, da han vendte på en tallerken og tog menneskene til nåde. Gud gjorde sin egen omvendelse helt konkret, da han blev menneske, og mennesket blev herre. Ja ved juletid synger vi: ”En svend han bliver og herre jeg, som før var fattig træl”. Og frugten som er en sådan omvendelse værdig, er, at Gud i skikkelse af Jesus ender med at ofre sit eget liv.

Dette offer for vores skyld bør kalde på vores taknemmelighed. Tænk, at vi er Guds børn, som han lover evig troskab. Det skal vi stole på, og det skal vi tro. Og deri skal vi finde vores håb. Og det skal blive udgangspunktet for et frugtbart og godt liv. Men hvad er det? Hvad er det liv, som er Guds og vores omvendelse værdig? Ja, det er ikke sådan et religiøst pseudoliv som Johannes Døberens. Det er ikke bare for sært. Det er afsondret. Og det er ikke meningen, at vi skal være fjernt fra medmennesket og det fælles liv. For har man en stund vendt sig mod Gud er næste skridt altid at vende sig imod næsten, som mennesker der er sat fri til at handle af et befriende ord. Sat i livets skole. Som de lærde herrer aldrig har forstået sig på, men med rette frygtet at de ikke ville kunne begå sig i. For i livets skole tæller lærdom ikke i samme grad som nerve og nærvær, fantasi, hjælpsomhed, humor. Det liv der er som ”nordlys i fribårne ord det sås på himlen finkle”. Og Grundtvig tilføjer - ganske kryptisk og så forstår vi det godt alli-

gevel – ”Nej, aldrig spørges det fra Nord, vi lyset vil fordunkle!” For Guds kærlighed skal kaste lys og glans over hver dag, vi lever, og præge vort liv, så det bliver et liv i glæde over at være en tilgivet synder og et liv med overskud til at glæde andre.

Amen

Kim Eriksen

Haderslev domsogn

Salmer:

722, 432, 435, 289, 302, 31

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk